

Ο εκφοβισμός στα σχολεία και η βία της φτώχειας

Η ενδοσχολική βία (bullying) και οι διαστάσεις της στη σημερινή μνημονιακή ελληνική πραγματικότητα είναι μια ιδεολογική-πολιτική κατασκευή, με στόχο την ψυχολογικοποίηση της μαθητικής συμπεριφοράς ως μηχανισμού συμμόρφωσης μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών

→ Η ψυχιατρική και η ψυχολογία καλούνται να νομιμοποιήσουν επιστημονικά την τεχνητή παθολογικοποίηση των μαθητών και του σχολείου. Έτσι διεισδύουν ως ειδικοί στο σχολείο με το πρόσχημα της πρόληψης

Του Κώστα Μπαϊρακτάρη*

Είμαστε όλοι μάρτυρες της συστηματικής απόπειρας διάχυσης στο κοινωνικό σώμα, ιδιαίτερα στους νέους, μιας αντίληψης για τις πανδημικές διαστάσεις της λεγόμενης ενδοσχολικής βίας (bullying). Πρόκειται για μια ιδεολογική-πολιτική κατασκευή που με την επιστημονική συνέργεια των κυρίαρχων μοντέλων της ψυχιατρικής και της ψυχολογίας και την πρόθυμη συμβολή των ΜΜΕ, που προάγουν τις μνημονιακές πολιτικές, επιχειρείται η νομιμοποίηση της βίαιης αποσάθρωσης της δημόσιας Παιδείας στο πλαίσιο της εφαρμογής των βάρβαρων αυτών πολιτικών. Πολιτικός στόχος: ο αποπροσανατολισμός μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών, ο έλεγχος και η συμμόρφωσή τους. Δηλαδή η ψυχολογικοποίηση –ψυχιατρικοποίηση της μαθητικής συμπεριφοράς.

Τα χαρακτηριστικά αυτά αναδεικνύονται σήμερα ακόμα πιο έντονα διότι η περίοδος κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος που διανύουμε είναι μια περίοδος όπου επιστρατεύονται επιστήμονες και μέσα που καλούνται να μετατρέψουν τη φτώχεια και τις επιπτώσεις της στην καθημερινότητά μας σε ψυχολογικό πρόβλημα. Είναι η γνωστή μας εθνική κατάθλιψη. Μια μορφή κατάθλιψης που όλως τυχαίως αλλά «επιδημιολογικά αποτυπωμένη» πλήττει αποκλειστικά τα λαϊκά στρώματα!

Στη διαδικασία ψυχιατρικοποίησης-ψυχολογικοποίησης των κοινωνικών προβλημάτων, των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης, του πόνου συνανθρώπων που βιώνουν επώδυνα τη μετάβαση από μια βιώσιμη κοινωνικο-οικονομικά συνθήκη σε μια διαδικασία φτωχοποίησης αποσυνδέεται το ατομικό από το συλλογικό, ενοχοποιείται το άτομο συρρικνώνοντάς το σε «περίπτωση» και επιχειρείται, με τις τεχνικές που κατασκευάζονται, να αναταχθεί η κακή «ψυχολογία της αγοράς» ή να αυξηθεί η κερδοφορία των επιχειρήσεων με το ψυχολογικό ντοπάρισμα του «ανθρώπινου δυναμικού». Επιστήμες όπως η ψυχολογία και η ψυχιατρική, με τη συμβατική ή εναλλακτική τους μορφή, έρχονται με τις ομαδικές ή ατομικές θεραπευτικές θεωρίες και τεχνικές που επινοούν να ελέγξουν στην ουσία κι όχι να απελευθερώσουν δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου, επιδιώκοντας τη συρρίκνωση μιας πολυσύνθετης ατομικής και συλλογικής εμπειρίας αποκλειστικά σε ατομικό-ψυχολογικό πρόβλημα. Δηλαδή της μετατροπής των επιπτώσεων της καπιταλιστικής κρίσης, όπως π.χ. η βία της φτώχειας, σε ψυχολογικό πρόβλημα και του

ψυχολογικού αυτού προβλήματος ως αιτίας της δυσαρέσκειας και αντίδρασης του πληθυσμού. Κατασκευάζεται έτσι ο φαύλος κύκλος της ενοχοποίησης των εργαζομένων και του λαού.

Σε περίοδο βίαιης ανακατανομής του πλούτου (καπιταλιστική κρίση), οι εργαζόμενοι που παράγουν τον πλούτο οδηγούνται στην οικονομική εξαθλίωση για να διασφαλιστούν τα υπερκέρδη των καπιταλιστών. Η οικονομική εξόντωση και η κοινωνική εξαθλίωση του λαού αποτελούν συνειδητή επιλογή των τροϊκανών τοκογλύφων και των γηγενών πολιτικο-οικονομικών εκπροσώπων τους. Τα πλήγματα στην Υγεία, στην Παιδεία και στον κοινωνικό τομέα δεν είναι συνέπειες μιας λαθεμένης πολιτικής, αλλά αποτέλεσμα μιας συνειδητής πολιτικής επιλογής από το κυρίαρχο οικονομικό και πολιτικό σύστημα.

Σε αυτό το πλαίσιο και ο χώρος της Παιδείας και της μόρφωσης του λαού, για να προσαρμοστεί ολοκληρωτικά, θα πρέπει να ελεγχθεί απόλυτα.

Η κατασκευή μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου στην εκπαίδευση (π.χ. παρατηρητήρια, προληπτικά προγράμματα) είναι εργαλείο που αποσκοπεί στη συμμόρφωση και υποταγή του πιο ζωντανού και δημιουργικού μέρους της ελληνικής κοινωνίας, των νέων, στο κυρίαρχο σύστημα. Η νομιμοποίηση αυτών των μηχανισμών καταστολής και κοινωνικού ελέγχου επιτυγχάνεται μέσα από τη συρρίκνωση των «ασυμμόρφωτων μαθητών» σε προβληματικούς/μη φυσιολογικούς/μη κανονικούς. Η ψυχιατρική και η ψυχολογία καλούνται να νομιμοποιήσουν επιστημονικά την τεχνητή παθολογικοποίηση των μαθητών και του σχολείου. Έτσι διεισδύουν ως ειδικοί στο σχολείο με το πρόσχημα της πρόληψης. Ο παιδαγωγός εκτοπίζεται από τον φυσικό του χώρο, συρρικνώνεται σε άβουλο όργανο εφαρμογής ενός εκ των άνω επιβαλλόμενου αναλυτικού προγράμματος, μετατρέπεται σε «ανιχνευτή προβληματικών συμπεριφορών» και αντικαθίσταται από τον ειδικό στη διαχείριση των «προβληματικών» μαθητών και εκπαιδευτικών. Ένα πολιτικό-κοινωνικό και κατ' εξοχήν παιδαγωγικό ζήτημα μετατρέπεται σε ατομικό ψυχολογικό πρόβλημα. Ο ψυχίατρος και ο ψυχολόγος, για να νομιμοποιήσουν την παρουσία τους σε έναν χώρο στον οποίο δεν έχουν καμία απολύτως θέση, κατασκευάζουν τις προϋποθέσεις της εισβολής τους στο σχολικό περιβάλλον, μετατρέποντας μαθητές, εκπαιδευτικούς αλλά και γονείς σε εν δυνάμει προβληματικούς.

*** Ο Κώστας Μπαϊρακτάρης είναι αναπληρωτής καθηγητής Ψυχολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης**

Πηγή: <http://www.efsyn.gr/?p=102200>

